

*Аналітична довідка
за результатами дослідження рівня
адаптації учнів 5-го класу
до навчання в основній школі
у 2018/2019 н.р.*

**П і д г о т у в а л а
заступник директора
з навчально-виховної роботи
ЦЮРАК Оксана Дмитрівна**

Аналітична довідка
за результатами дослідження рівня адаптації учнів 5-го класу
Отинійської ЗШ І-ІІІ ступенів
до навчання в основній школі у 2018/2019 н.р.

Відповідно до річного плану роботи школи на 2018-2019 навчальний рік протягом жовтня-грудня 2018 року у школі здійснювався класно-урочний контроль за процесом адаптації до нових умов навчання учнів 5 класу. Була проведена відповідна робота по дотриманню наступності між початковою та основною школами та адаптації до навчання учнів 5-го класу. Подоланню труднощів періоду адаптації сприяли професіоналізм та підготовленість, ціленаправлена координація дій вчителів-предметників, класних керівників, адміністрації школи.

У 2018-2019 н.р. в Отинійській ЗОШ І-ІІІ ступенів працює чотири 5-х класи, в яких навчається 102 учні.

Заступником директора з НВР Цюрак О.Д. відвідано у 5-х класах 28 уроків, 1 позакласний захід у 5-Б класі та батьківські збори в 5-Б, 5-В та 5-Г класах, під час яких досліджувався рівень навченості та вихованості школярів, дотримання вчителями санітарно-гігієнічних вимог до уроків, методичних рекомендацій щодо викладання предметів в основній школі, критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів, залучення дітей до позакласної діяльності, розвиток самоврядування. Психологом школи Юзишин О.М. проведено тестування та ряд індивідуальних бесід як з дітьми так і з батьками.

Розподіл респондентів

Предмети	Класи			
	5а	5б	5в	5г
Класні керівники	Кінащук Г.Р.	Єгорова М.О.	Ковалів В.В.	Тимчишин Х.П. Процак О.М.
Укр. мова	-	Ясінська С.М.	Ковалів В.В.	Ковалів В.В.
Англ. мова	Матковська Г.Є	Єгорова М.О.		.Тимоць Б.Д.
Нім./фр. мова			Стасюк Л.О.	Янішак О.О.
Математика	Майстер Н.І.	Марцінків Н.І.	Болгак М.М.(2)	Болгак М.М.
Природозн.	Прокопій О.М.	-	-	-
Заруб. л-ра	Юзишин О.М.	Біленька Г.П.	-	Войтанович А.І.
Історія	-	Коцаб'юк В.Л.	-	-
Інформатика	Мельник Г.М.			
Христ. етика	-			Хоміцька І.І.
Осн. здоров'я	-	-	Хоміцька І.І.	-
Обр. мист.	-	-	Мандзюк М.М.	-
Муз. мист.	-	-	-	Андрійчук В.І.
Труд. навч.	Процак О.М. Максим'юк В.В.	Процак О.М. Максим'юк В.В.	-	-
Фізкультура	Лесів Я.Й.	-	Задорожна Т.М.	Тимчишин О.Я.

Початок навчання учнів в основній школі є серйозним випробуванням для всіх учасників навчально-виховного процесу: дітей, педагогів, батьків. Труднощі, з якими стикаються учні 5-х класів, пов'язані насамперед, з переходом на предметне навчання. Адже звичні вимоги одного чи кількох вчителів, змінилися великою кількістю вимог різних вчителів-предметників, зросло навчальне навантаження, застосовуються нові форми та методи навчання. Усе це впливає на успішність учнів, яка залежить як від їхніх індивідуальних особливостей та рівня готовності, так і від ефективності реалізації принципу наступності та перспективності між початковою та основною ланками освіти.

На поведінку та рівень знань учнів 5-х класів впливають психічні та фізіологічні особливості. Оскільки у цей період нервова система дітей недосконала, деякі учні класу періодично стають роздратованими, збудженими, не здатними до самоконтролю.

Аналіз рівня знань та поведінки дітей показав, що здебільшого учні відносно легко переступили поріг 5 класу: вільно висловлюють власні думки і судження, дають оцінку своїм діям, досягненням, виявляють навчально-пізнавальну активність, самостійність. Але, п'ятикласникам ще потрібен час для усунення недоліків у навчанні та поведінці. В основному, учителі-предметники на своїх уроках створюють атмосферу доброзичливості, будують стосунки з учнями з урахуванням їх індивідуальних особливостей, рівня їх готовності до навчальної діяльності. Вчителі здебільшого враховують індивідуальні та психологічні особливості 10-11-річних школярів, дотримуються санітарно-гігієнічних вимог до уроку, методичних рекомендацій щодо організації навчально-виховного процесу в основній школі, вимог щодо ведення зошитів, норм і обсягу домашніх завдань.

Найпершою проблемою, з якою зіткнулись п'ятикласники став перехід на кабінетну систему навчання та вміння користуватись розкладом уроків. Тут треба віддати належне класним керівникам, які зуміли зорганізувати своїх вихованців, на перших порах контролювали, чи знайшли діти потрібний кабінет, чи мають необхідне приладдя, вчили користуватись гардеробом.

Дуже важливим є етап організації навчальної діяльності, зокрема – початок уроку. Саме від чіткої організації залежить хід усього уроку, а це: і організація робочого місця, вчасний початок уроку, підготовка вчителем дошки, наочності, демонстраційного та роздавального матеріалу, використання сучасних методів та технологій. Такі вчителі, як Тимоць Б.Д., Матковська Г.Є., Єгорова М.О., Ясінська С.М., Войтанович А.І., Біленька Г.П., Процак О.М., Мельник Г.М. Андрійчук В.І., розпочинають урок із створення позитивного емоційного настрою: використовують поетичні хвилинки, епіграфи та гасла до уроків, музичні привітання. Позитивно налаштовують учнів на початку уроку Ковалів В.В., Юзишин О.М., Стасюк Л.О., Коцаб'юк В.Л., Максим'юк В.В., Янішак О.О., Хоміцька І.І. Практично усі уроки у 5 класі розпочинаються із контролю за

організацією робочого місця та відвідування. Нажаль, у початковій школі самоорганізація дітей до уроку налагоджена недостатньо: діти не знають, хто черговий і які його обов'язки, хто відповідає за відвідування, – усе це контролює сам класний керівник. В основній школі перед дітьми постає проблема самоврядування, до якої вони не готові, а класний керівник є учителем-предметником і має в цей час свої уроки. Через це мають місце спізнення дітей, невміння раціонально використати час на перерві, довільний вибір робочого місця і суперечки через це, які призводять до зривів навчального процесу.

Наступна важлива складова успішної адаптації дітей – самопідготовка до уроків. Контроль за виконанням домашніх завдань мав місце практично на усіх відвіданих уроках: фронтально, вибірково біля дошки, візуально. Однак, практично у кожному класі є діти, які не виконують домашні завдання. Нажаль, є випадки, коли вчитель просто запитує, чи всі виконали домашнє завдання і зовсім не аналізує стан його виконання (діти на уроці без зошитів). Таке свідоме нехтування контролем за самопідготовкою призводить до того, що діти дуже швидко перестають виконувати домашні завдання взагалі. Учителеві також важливо уміти ефективно використовувати на уроці кожен хвилину. Проте, має місце на окремих уроках нераціональне використання часу, коли на перевірку домашнього завдання йде 80% часу, а на опрацювання нової теми, закріплення, узагальнення та підсумок залишається 10 хвилин. Така організація уроку призводить до того, що діти не встигають не те щоб засвоїти, а навіть зрозуміти нову тему. Як наслідок – домашні завдання виконані з допомогою батьків, які колись це вивчали або списані з ГДЗ, а в знаннях ростуть прогалини.

На етапі актуалізації опорних знань педагоги мають можливість перевірити рівень раніше набутих знань, власний досвід дитини. Тут на допомогу приходять різноманітні форми та методи роботи: бесіди (Коцаб'юк В.Л., Прокопій О.М., Ясінська С.М., Хоміцька І.І., Мандзюк М.М., Андрійчук В.І., Войтанович А.І.), фронтальне опитування, математичні та літературні диктанти (Майстер Н.І., Марцінків Н.І., Тимоць Б.Д., Стасюк Л.О., Юзишин О.М., Ковалів В.В.), дидактичні ігри (Ковалів В.В. – «Лінгвістична гра», «Фонетична розминка»; Максим'юк В.В. – змагання між командами 2-х класів на краще знання вивченого матеріалу), спостереження та дослідження (Прокопій О.М.), інтерактивні вправи (Біленька Г.П.).

Вивчення нового матеріалу включає пояснення вчителя, роботу з навчальним посібником, наочністю, демонстраційними та роздавальними матеріалами, із сучасними інформаційними ресурсами. Якщо пояснення вчителя та підручник присутні на усіх відвіданих уроках, то використання наочності та дидактики у основній школі відходить на другий план, або й ігнорується зовсім, тоді як у початковій школі без наочності не обходиться практично жоден урок. Вчителям варто все-таки пам'ятати, що у 10-річному віці ще переважає предметно-образне мислення школярів. Навіть дорослі запам'ятовують лише:

5% - лекції; 10% - того, що читають; 20% - того, що бачать на власні очі; 50% - того, що слухають та бачать одночасно; 70% - того, що обговорюють і пишуть; 80% - того, що роблять практично власноруч; 90% - того, що роблять і обговорюють одночасно; 95% - того, чому навчають інших. А ми маємо справу з дітьми. Звичайно, це зауваження не стосується усіх педагогів основної школи. Активно використовують на своїх уроках опорні таблиці, схеми, ілюстративний та демонстраційний матеріал Майстер Н.І., Матковська Г.Є., Єгорова М.О., Тимоць Б.Д., Мандзюк М.М., Процак О.М., Максим'юк В.В., Біленька Г.П., Войтанович Г.І., Прокопій О.М. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології використовують на уроках Тимоць Б.Д., Матковська Г.Є., Єгорова М.О., Ковалів В.В., Ясінська С.М., Андрійчук В.І., Мельник Г.М.

На етапі закріплення та узагальнення знань позитивний результат досягається під час застосування інтерактивних форм та методів роботи, адже саме взаємодія дітей між собою дозволяє не лише засвоїти новий матеріал, але й передати свої знання іншим. Саме такі методи у своїй роботі застосовують Юзишин О.М., Войтанович А.І., Матковська Г.Є., Єгорова М.О., Тимоць Б.Д., Біленька Г.П. (робота в парах та групах, «порушена послідовність», «гронування», «незавершене речення»).

Свої особливості мають уроки фізкультури. Тут діти опановують елементи спортивних ігор, вчаться працювати в команді, розвивають фізичні дані, зміцнюють організм. Вчителі фізкультури Тимчишин О.Я., Лесів Я.Й. та Задорожна Т.М. дотримуються санітарно-гігієнічних вимог та методичних рекомендацій щодо проведення спортивних занять, враховують вікові та фізіологічні особливості дітей. Структура уроку фізкультури в 5 класі не відрізняється від уроку в початковій школі, тому викликає занепокоєння, що там, де уроки в початкових класах ведуть класні керівники – діти не знайомі з елементарними командами, не знають правил дитячих рухливих ігор, не знайомі з вимогами проведення естафет. Не стала вимогою з початкової школи обов'язкова наявність спортивної форми та відповідного взуття, через що вчителі фізкультури змушені не допускати учнів на заняття.

Найпершим мотиватором навчальної діяльності для учня 5 класу залишається оцінка. Як правило, практично усі вчителі-предметники оцінюють навчально-пізнавальну діяльність дітей на уроці, аналізують відповіді дітей та аргументують отримані бали. Однак, має місце різний підхід до оцінювання рівня знань у педагогів основної школи: окремі вчителі ставлять перед дітьми вимоги, яких ті не розуміють і відповідно не справляються із завданнями належним чином, тому й отримують часто низькі бали. Інші ж навпаки – вважають п'ятикласників маленькими дітьми і будь-яка влучна відповідь на їхній погляд заслуговує високої оцінки, а це у свою чергу нівелює значення усної відповіді. Тому, на мою думку, вчителям основної школи варто більше спілкуватись з класними керівниками та вчителями початкових класів, щоб краще зрозуміти і рівень підготовки з

початкової школи, і індивідуальну зону розвитку кожної дитини зокрема. Оцінка має спонукати дитину до розвитку, а не відбивати охоту від навчання.

Більшу увагу слід приділяти веденню зошитів.

Аналіз відвіданих уроків, контрольних робіт свідчить, що в оцінюванні навчальних досягнень у 5-му класі, у порівнянні з початковою школою, спостерігаються деякі розбіжності.

Моніторинг навчальних досягнень учнів 5 класу у порівнянні з 4 класом (за результатами ДПА та діагностичної контрольної роботи)

Українська мова

Українська мова, 5-А								
№ за п.	Вчитель	Період	К-сть учнів	Рівні навчальних досягнень				% якості
				початковий	середній	достатній	високий	
	Хоміцька Н.Р.	4 кл.	26	0	8	6	12	69,23077
	Галик Г.І.	5 кл.	23	0	9	12	2	60,87
	РІЗНИЦЯ			0	-1	-6	10	8,361204

Українська мова, 5-Б								
№ за п.	Вчитель	Період	К-сть учнів	Рівні навчальних досягнень				% якості
				початковий	середній	достатній	високий	
	Тимчишин М.П.	4 кл.	27	0	6	11	10	77,77778
	Ясінська С.М.	5 кл.	23	2	12	9	0	39,13043
	РІЗНИЦЯ			-2	-6	2	10	38,64734

Українська мова, 5-В								
№ за п.	Вчитель	Період	К-сть учнів	Рівні навчальних досягнень				% якості
				початковий	середній	достатній	високий	
	Бубна О.Н.	4 кл.	27	0	8	9	10	70,37037
	Ковалів В.В.	5 кл.	0	0	0	0	0	#ДЕЛ/0!
	РІЗНИЦЯ			0	8	9	10	#ДЕЛ/0!

Українська мова, 5-Г								
№ за п.	Вчитель	Період	К-сть учнів	Рівні навчальних досягнень				% якості
				початковий	середній	достатній	високий	
	Угринчук М.В.	4 кл.	22	0	7	6	9	68,18182
	Ковалів В.В.	5 кл.	21	2	4	9	6	71,42857
	РІЗНИЦЯ			-2	3	-3	3	-3,24675

Математика

Математика, 5-А								
№ за п.	Вчитель	Період	К-сть учнів	Рівні навчальних досягнень				% якості
				початковий	середній	достатній	високий	
	Хоміцька Н.Р.	4 кл.	26	0	7	4	15	73,07692
	Майстер Н.І.	5 кл.	20	2	5	4	9	65
	РІЗНИЦЯ			-2	2	0	6	8,076923

Математика, 5-Б								
№ за п.	Вчитель	Період	К-сть учнів	Рівні навчальних досягнень				% якості
				початковий	середній	достатній	високий	
	Тимчишин М.П.	4 кл.	27	0	5	11	11	81,48148

Марцінків Н.І.	5 кл.	23	1	7	9	6	65,21739
РІЗНИЦЯ			-1	-2	2	5	16,26409

Математика, 5-В								
№ за п.	Вчитель	Період	К-сть учнів	Рівні навчальних досягнень				% якості
				початковий	середній	достатній	високий	
	Бубна О.Н.	4 кл.	27	0	7	10	10	74,07407
	Болгак М.М.	5 кл.	24	7	6	5	6	45,83333
	РІЗНИЦЯ			-7	1	5	4	28,24074

Математика, 5-Г								
№ за п.	Вчитель	Період	К-сть учнів	Рівні навчальних досягнень				% якості
				початковий	середній	достатній	високий	
	Угринчук М.В.	4 кл.	23	2	5	6	10	69,56522
	Болгак М.М.	5 кл.	21	6	9	4	2	28,57143
	РІЗНИЦЯ			-4	-4	2	8	40,99379

Спостереження за навчальною діяльністю

5-А клас

У 5-А класі навчається 26 дітей. Класний керівник Кінащук Г.Р.

В ході спостережень за навчальною діяльністю учнів відвідано 7 уроків. Слід відмітити, що учні 5-А класу, в основному, швидко призвичаїлись до нових умов навчання і виховання. У 5-А класі спостерігається найменший рівень спаду навчальної активності, що свідчить про системність у знаннях та добре сформованих вміннях працювати як на уроці, так і під час самопідготовки.

На уроках діти з високим та достатнім рівнем знань активні, відповідають впевнено (навіть, якщо й помиляються), відчувається між дітьми дух суперництва. Активно працюють на уроках: Тимчишин І., Мандзюк А., Аннюк В., Мазуренко Н., Цібій В., Лесів М., Єремій В., Гаманюк А. Добре працюють, але не завжди впевнено - Боднарчук О., Кушнір М., Федів Д., Годованець І., Гуцуляк М., Трищук А. Активний на уроках Олексіїв Р., однак, має проблеми з поведінкою та витримкою, що часто призводить до порушення дисципліни на уроці. Пасивно поведуться на уроках Семчук С., Назарук В., Боровський С., Шило В. Абсолютно байдужий до того, що відбувається у класі, часто спізнюється на уроки – Байдащук Р.

Діти добре вміють висловлювати власне судження, працюють з довідковою літературою та сучасними інформаційними ресурсами. Мають добру теоретичну підготовку з основ наук та розвинене зв'язне мовлення. Добре справляються з самостійними та індивідуальними завданнями. Щодо практичної діяльності, особливо хлопцям, – часто не вистачає терпіння та усидчивості. На уроці фізкультури не вміють дотримуватись правил, недостатньо володіють навичками дитячих та спортивних ігор і вправ. Не хочуть працювати командами.

5-Б клас

У 5-Б класі навчається 26 дітей. Класний керівник Єгорова М.О.

В ході спостережень за навчальною діяльністю учнів відвідано 6 уроків та позакласний захід. Загалом період адаптації до нових умов навчально-виховної діяльності в учнів даного класу проходить спокійно. У дітей добре розвинено рівень самоорганізації: швидко орієнтуються в приміщенні школи, вміють самостійно визначити та підготувати до роботи своє робоче місце.

Дуже активні на уроках Амбросимов А., Котурбас В., Гошій А., Вавринюк В. Добре працюють Атаманюк С., Космак М., Сем'яник Й., Паркулаб Ю., Хомин А., Богак Р., але не завжди впевнені у своїх знаннях, відповідають короткими репліками, окремими словами. Можуть працювати, однак не проявляють активності Паньків М., Ярош С. Більшості учнів класу краще даються уроки практичного та естетичного спрямування: трудове навчання, музичне та образотворче мистецтво. Однак разом з тим у класі значна частина дітей поводяться на уроках вкрай пасивно: вичікують, коли хтось виконає завдання, дасть відповідь, запропонує алгоритм виконання, не слідкують за вчителем та підручником, мають низький рівень самостійності, часто відволікаються на власні справи (бесіди). Такі учні, як Локтеви Юля та Юрко, Гавадзин В., Надворняк М., Федюк Л., Романюк А. не завжди мають потрібне навчальне приладдя.

5-В клас

У 5-В класі навчається 27 дітей. Класний керівник Ковалів В.В.

В ході спостережень за навчальною діяльністю учнів відвідано 7 уроків. Період адаптації в учнів 5-В класу теж проходить в межах норми: діти швидко орієнтуються в приміщеннях школи, вміють користуватися розкладом уроків, підготувати робоче місце до уроку. Частина дітей класу на уроках активні, мають добрі знання з початкової школи, систематично готуються до уроків, виконують домашні завдання.

Добре працюють на уроках Залеська І., Підкович А., Боднар Р., Глухий М., Балита Б., Гриновецька Б., Загурська М. Працюють, однак не завжди проявляють активність – Бабій С., Матійчук Д., Михайлишин С. Має добрий навчальний потенціал Дідух М., але часте порушення правил поведінки на уроках не дозволяє йому реалізувати свої здібності: неуважний, відволікається на сторонні справи та безглузді коментарі, забуває потрібне до уроку приладдя.

Однак, значна частина учнів класу на уроках пасивні, не виявляють цікавості до того, що відбувається у класі, виконують завдання механічно, не вміють працювати самостійно, а очікують на підказки чи коментарі, не завжди готові до уроку (особливо до уроків математики), граються на уроках сторонніми речами.

5-Г клас

У 5-Г класі навчається 23 учнів. Класний керівник Тимчишин Х.П. (у період з 24.09. по 31.12 обов'язки класного керівника виконувала Процак О.М.).

В ході спостережень за навчальною діяльністю учнів відвідано 8 уроків. На хід адаптації учнів до нових умов навчання найбільше вплинула відсутність згуртованого колективу у межах класу: внутрішні конфлікти, навіть сімейні, часто

переносились на стосунки між дітьми у класі, що у свою чергу призводило до дезорганізації дітей і на уроках і в позаурочний час. У 5 класі на перший план починають виходити особистісні лідерські якості дітей, а коли лідерами хочуть бути чи не всі – виникають суперечки, далеко не конструктивні. На відвіданих уроках такі ситуації не спостерігалися, хоча скарги з боку вчителів на початку навчального року були часто.

Щодо пізнавальної активності, то добре працюють на уроках Бабій О., Яворський А., Перегінець Н., Лесів А., Копаничук А., Трухін О., Залеська С. Може працювати, однак не проявляє належної активності Дворська Х. Після розмови з батьками активізував навчальну діяльність на уроках Михайлишин В.

Проте, значна частина дітей класу байдужі до того, що відбувається на уроках, або проявляють «негативну активність»: розмовляють, вигукують, роблять некоректні зауваження стосовно однокласників, огризуються на зауваження. Така поведінка не тільки забирає час на уроці а й дезорганізує увесь клас, урок втрачає ефективність.

Попри все, діти дуже енергійно, згуртовано і дружно працюють на уроках фізкультури.

Звіт про успішність на кінець 4 та у I семестрі 5 класів

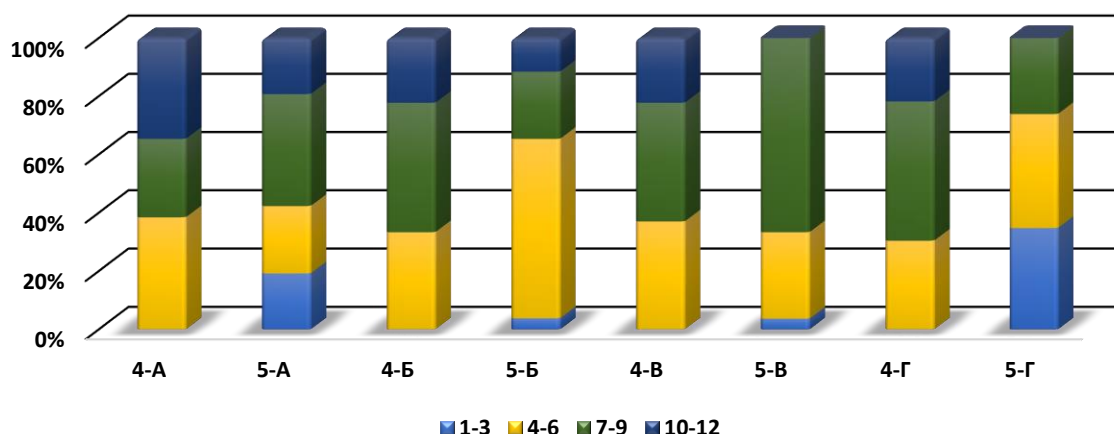
2017-2018 н.р.

Клас	Класний керівник	К-сть учнів	1-3	4-6	7-9	10-12	% якості
4-А	Хоміцька Н.Р.	26	0	10	7	9	61,5
4-Б	Тимчишин М.П.	27	0	9	12	6	66,7
4-В	Бубна О.Н.	27	0	10	11	6	63
4-Г	Угринчук М.В.	23	0	7	11	5	69,6

2018-2019 н.р., I семестр

Клас	Класний керівник	К-сть учнів	1-3	4-6	7-9	10-12	% якості
5-А	Кінащук Г.Р.	26	5	6	10	5	57,7
5-Б	Єгорова М.О.	26	1	16	6	3	34,6
5-В	Ковалів В.В.	27	1	8	18	0	66,7
5-Г	Тимчишин Х.П., Процак О.М.	23	8	9	6	0	26,1

Порівняльна діаграма успішності

Проаналізувавши стан адаптації 5-тикласників можна зробити наступні висновки:

1. Частина дітей адаптувалися на протязі короткого проміжку часу, не мають жодних проблем з навчанням, в школі почувають себе впевнено і комфортно.
2. Більшість учнів позитивно ставляться до школи, вимоги вчителя сприймають адекватно, уважно слухають вказівки, пояснення вчителя, мають достатній рівень розвитку мислення, сформованість пізнавальної мотивації, сформованість навчальних умінь і навичок, вільно спілкуються з однокласниками і дорослими.
3. Значна частина дітей позитивно ставляться до школи, її відвідування не викликає негативних емоцій, але може проявлятися деяка нестабільність в навчанні, як правило такі діти мають своє коло спілкування, не прагнуть залучати в нього когось ще, добре ставляться до вчителя, намагаються виконувати його вимоги.
4. Є частина учнів, у яких спостерігається відсутність інтересу до предмета, страх перед вчителем. Може бути, що учень знає матеріал, але боїться відповідати на уроці, низька успішність з предмету; заняття іншими справами під час уроку, негативні реакції на зауваження; пошук приводу для залучення уваги вчителя; можливі пропуски уроків. Не сформовані навички навчальної діяльності, неуважні, неорганізовані, не зацікавлені у схваленні або несхваленні дорослих, мають труднощі у спілкуванні з однолітками.

Отже, в цілому рівень адаптації п'ятикласників до навчання у школі є достатній та середній. Учні, які мають низькі показники адаптації потребують подальшого супроводу з боку вчителів, батьків та психолога.